

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

KÖK - TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no: 1855/02)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

19 Ekim 2006

İşbu karar AİHS'nin 44§2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Şekli bazı düzeltmelere tabi olabilir,

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan (1855/02) başvuru no'lu davanın nedeni, bu ülke vatandaşı Mualla Kök'ün (başvuran) 10 Ekim 2000 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 34. maddesi uyarınca Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (Mahkeme) yapmış olduğu başvurudur.

Başvuran, İstanbul Barosu avukatlarından B. İstanbullu tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

DAVA ŞARTLARI

Başvuran, 1962 Bulgaristan doğumlu olup İstanbul'da ikamet etmektedir.

Başvuran tıp eğitimini tamamladıktan sonra 20 Aralık 1989 tarihinde Bulgaristan'ın Adirino Hastanesi'nde kadın hastalıkları ve doğum uzmanlık eğitimine başlamıştır. Başvuran, uzmanlık eğitimini Türkiye'ye zorunlu göçe tabi tutulması nedeniyle 1990 yılında yanda bırakmak durumunda kalmıştır.

Başvuran, 24 Temmuz 1990 tarihinde kendisine verilen denklik belgesi uyarınca Haseki Hastanesi {Sağlık Bakanlığı Haseki Hastanesi}"ıde sözleşmeli doktor olarak çalışmaya başlamıştır.

18 Mart 1994 tarihinde tıp diplomasının tescil edilmesi ve ihtisasını Türkiye'de sürdürebilmek için Bulgaristan'da ki staj süresinin tanınması amacıyla Sağlık Bakanlığı'na bir dilekçe sunmuştur.

26 Mayıs 1994 tarihinde verilen kararla üniversite diploması tescil edilmiştir.

Buna karşın uzrfianlık stajı süresinin geçerli saydması talebi Tababet Uzmanlık Tüzüğü'nün 26. maddesi uyarınca 17 Ocak 1995 tarihinde verilen bir kararla reddedilmiştir. 12 Nisan 1993 tarihinde değiştirilen ve 30 Nisan 1993 tarihinde yürürlüğe giren bu tüzük tıpta uzmanlık eğitime yurtdışında başlamış kimselerin Türkiye'de aynı dalda eğitimlerine devam edebilmeleri için tıpta Uzmanlık Sınavına (TUS) katılarak bu sınavda başarılı olmalarını öngörmekteydi,

Başvuran, Ankara İdare Mahkemeci'ne Sağlık Bakanlığı'nın 17 Ocak 1995 tarihli kararının iptali talebiyle başvuruda bulunmuştur. Başvuran ayrıca, bu kararın yürütmesinin durdurul mas ı m da talep etmiştir.

İdare Mahkemesi, başvuranın yürütmeyi durdurma talebi hakkında hüküm vermeden önce aldığı 13 Nisan 1995 tarihli ara kararla, dosyanın tekemmül etmesine ve Sağlık Bakanılığ'ından cevabi görüş talep edilmesine karar vermiştir.

İdare Mahkemesi, 7 Temmuz 1995 tarihli ara kararında Sağlık Bakanlığı'nın esasa ilişkin görüşlerini sunmak için süre uzatma talebini kabui etmiştir.

İdare Mahkemesi 28 Temmuz 1995 tarihinde verdiği kararla yürütmeyi durdurma talebini reddetmiştir.

1 Şubat 1996 tarihinde İdare Mahkemesi, başvuranın Sağlık Bakanlığı'nın kararına iptali talebini, tartışmalı kararın yürürlükteki tüzüğe uygun olduğu gerekçesiyle reddetmiştir. Mahkeme ayrıca sözkonusu talebin iç tüzükte öngörülen şartları taşımadığı kanaatine varmıştır.

Başvuran, 1 Şubat 1996 tarihli kararın temyizi için Danıştay'a başvuruda bulunmuştur.

Danıştay 5 Mart 1999 tarihinde, Sağlık Bakanlığı'ndan ek bilgi talebinde bulunarak, karara varmak için sözkonusu bilgileri beklemeyi kararlaştırmıştır.

17 Kasım 1999 tarihinde Danıştay, idarenin belirlenen süre içerisinde cevap vermemesi üzerine 5 Mart 1999 tarihli kararın yinelenemeye karar vermiştir.

5 Ocak 2000 tarihinde Sağlık Bakanlığı, Danıştay'ın sorusuna cevap vererek talep edilen bilgileri sunmuştur.

8 Şubat 2000 tarihinde Danıştay İlk derece mahkemesinin kararını onamıştır.

4 Mayıs 2000 tarihinde başvuran Danıştay'a karar düzeltme istemiyle başvuruda bulunmuştur.

Danıştay'ın 19 Aralık 2000 tarihinde aldığı karar aşağıdaki gibidir:

" (...) Sağlık Bakanlığı'nın aşağıda belirtilen hususlarda her türlü bilgiyi mevcut kararın tebliğinden itibaren otuz gün içinde sunmaya davet edilmesine idari yargılama usulü kanununun 20. maddesi uyarınca oybirliğiyle karar verilmiştir.

- Bulgaristan'dan zorunlu göç nedeniyle Türkiye'ye gelenler hakkında özel düzenlemeler yapılmış mıdır?
- Davacının emsali durumunda olan kişiler için ne gibi işlemler tesis edilmiştir?
- Bu kişilere kolaylık sağlanmış mıdır?

Dava dosyası incelemesinden bu kararın aynı gün başvurana tebliğ edildiği anlaşılmaktadır.

Bununla birlikte, yine aynı talepte Danıştay, başvuran tarafından yapılan yürütmenin durdurulması istemi hakkında karar vermeden Önce Sağlık Bakanlığı'nın cevabının beklenilmesine karar vermiştir. Bu karar başvurana tebliğ edilmiştir.

Sağlık Bakanlığı 16 Mart 2001 tarihli bir mektupla, Danıştay tarafından İstenen bilgileri iletmiştir. Sağlık Bakanlığı, asistanlık eğitimine dört yıl ara vermiş olması sebebiyle başvuranın sözkonusu alanın gerekli kıldığı koşulları yerine getirmemiş olduğunu bildirmiştir. Bakanlık ayrıca, Tababet Uzmanlık Tüzüğü'nün 26. maddesi uyarınca tıpta uzmanlık eğitimlerine yurtdışında başlamış kimselerin Tıpta Uzmanlık Sınavına (TUS) girmeleri ve Türkiye'de aynı dalda eğitimlerine devam edebilmek için bu sınavda başarılı olmalarının öngörüldüğünü belirtmiştir.

Dosyadaki unsurlardan 16 Mart 2001 tarihli mektubun başvurana tebliğ edilmediği anlaşılmaktadır. Başvuran 9 Nisan 2001 tarihinde verdiği bir dilekçeyle, 19 Aralık 2000 tarihli kararın ihlali sebebiyle karar düzeltme isteminin kabulünü talep etmiştir.

Danıştay, 26 Nisan 2001 tarihinde karar düzeltme istemini reddetmiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. KABULEDİLEBİLİRLİK

AİHM, başvurunun, AİHS'nin 35 § 3. maddesi uyarınca açıkça dayanaktan yoksun olduğunun ilan edilemeyeceğini tespit etmektedir. Başka hiçbir kabul edilemezlik gerekçesi bulunmamaktadır. Bu nedenle başvuru, kabuledilebilirdir.

II. AİHS'NİN 6 § 1. MADDESİNİN İHLALİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, mevcut davada idari mahkemeler önünde geçen sürenin AİHS'nin 6 § 1. maddesi anlamında makul süreyi aştığını iddia etmektedir. Başvuran ayrıca, Danıştay önündeki hukuki işlemin aynı düzenlemeyle garanti altına alınmış hakkaniyete uygun bir dava hakkının ayrılmaz bir parçası olan silahların eşitliği ilkesini ihlal ettiği iddiasında bulunmaktadır.

Hükümet bu iddiaya karşı çıkmaktadır.

A. 6 § 1. maddenin uygulanabilirliği hakkında

Hükümet, ilke bağlamında, 6 § 1. maddenin mevcut davada uygulanamaz olduğunu ileri sürerek, idari mahkemelere taşınan ihtilafın medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin bir ihtilaf olmadığını ifade etmiştir. Hükümet, tıp ihtisasının Türk Hukukunca güvence altına alınmış bir hak olmadığını altını çizmektedir. Başvuran, yurtdışında başladığı İhtisasını devam ettirebilmek için bir dava açmıştır. Halbuki Türk Hukuku ihtisas eğitimine kabulü belli şartlara bağlamıştır. Başvuran bu şartları taşımamaktaydı. Öte yandan Hükümet'e göre, bir devlet hastanesinde çalışan başvuranın bu talebi mesleki hayatına ilişkin bir talep olarak değerlendirilebilir.

Başvuran, 6. maddenin bu davada uygulanabilir olduğunun altını çizmektedir.

AİHMV'nin yerleşik içtihadına göre, " medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin itirazlar" terimleri, sonuçları bu türden hak ve yükümlülükler için belirleyici olan yargılama usullerinin tamamını kapsar (*Ringeisen -Avusturya*, 16 Temmuz 1971 tarihli karar). Bu noktada 6 § 1. madde, ne daha sonra ortaya çıkan sonuçlarla ne de zayıf bir bağla yetinmez. Medeni hak ve yükümlülükler İtirazın konusunu ya da konularından birini teşkil etmelidir. Aynı zamanda, tartışmalı hukuki işlemin sonucu bu türden bir hak için belirleyici olmalıdır (*Le Compte, Van Leuven ve De Meyere - Belçika*, 23 Haziran 1981 tarihli karar). Bu düzenleme, bir yargılama sonucunda ortaya çıkan karar ilgilinin medeni hak ve yükümlülükleri üzerinde dolaylı ve tesadüfi bir etki yaptığında değil, ancak doğrudan bir etki yaptığında uygulanır (*Frank Surmont ve Helana De Meurechy ve diğerleri - Belçika* 6 Temmuz 1989 tarihli Komisyon kararı). Diğer taraftan, AİHM, bir mesleğe kabulün bir tüzükle belli şartlara bağlanabileceğini ve ilgilinin bu şartları haiz olması halinde sözkonusu mesleğe girme hakkını elde etmiş olacağına hükmetmiştir (*De Moor - Belçika*, 22 Haziran 1994). Ayrıca AİHM, bir devlet, hukuki başvuru yolu açık haklar tanıdığına, sözkonusu hakların ilkece 6 § 1. madde anlamında, medeni haklar olarak kabul edilebileceği kanaatine varmıştı (*Tinnelly & Sons Ltd. Ve diğerleri ve McElduffve diğerleri -- Birleşik Krallık*, 10 Temmuz 1998 tarihli karar).

Mevcut davada, sözkonusu "itiraz"ın Sağlık Bakanlığı tarafından 17 Ocak 1995 tarihinde alınmış karardan sonra gerçekleştiği açıktır. Başvuranın gerçek ve ciddi olan itirazı, özel

sektör yahut kamu sektöründe uzman doktor olarak çalışmak amacıyla yurtdışında başladığı tıp ihtisasını sürdürme hakkını elde etme amacına yönelikti. Tartışmalı hukuki işlem, itiraz edilen kararın iptaline yol açabilirdi. Sözgelimi, uzmanlık stajı süresini geçerli saydırmaya yönelik talebinin reddi, bu yüzden sözkonusu hak için doğrudan belirleyici nitelikte olmuştur.

Sonuç olarak Mualla Kök'ün ihtisasını devam ettirmesi konusunun 6 § 1. madde anlamında medeni bir hak niteliği taşıyıp taşımadığını belirlemek gerekmektedir.

AİHM, "medeni nitelikli hâk ve yükümlülükler" kavramının özerkliğine hükmetmişse de, bu alanda ilgili devletin mevzuatının önemsiz addedilemeyeceğine hükmettiğini de hatırlatmaktadır (*König - Almanya*, 28 Haziran 1978 larihli karar). Sonuç olarak bir hakkın AİHS'de ifade edilen anlamıyla medeni nitelikli bir hak olarak kabul edilip edilmeyeceğine karar verilirken yalnızca hukuki niteliğe değil, aynı zamanda maddi içerik ve sözkonusu devletin içhukukunun maddi içeriğe yaptığı etkilere de bakılmalıdır. Bunun dışında, kontrol işleminin İcrası sırasında AİHS'nin konu ve amacını gözönünde tutmak AİHM'nin görevidir (*Perez- Fransa*, no: 47287/99, § 57).

Sözkonusu hakkın medeni niteliğiyle ilgili olarak AİHM, tıp mesleğine ilişkin içtihadına atıfta bulunmaktadır (*König*, adigeçen, §§ 91-92, *Le Compte, Van Leuven ve De Meyere*, adigeçen, §§ 44-45, *Âlherl ve Le Compte - Belçika*, 10 Şubat 1983 tarihli karar, § 27 ve *Kraika -İsviçre* 19 Nisan 1993 tarihli karar, § 25). Türk Hukukunda doktorluk mesleği serbest meslekler arasında yer almaktadır. Gerekli izni aldıktan sonra doktor, mesleğini yapıp yapmamakta özgürdür ve ister bir devlet hastanesinde isterse özel bir hastanede çalışabilir. Diğer taraftan. Sağlık sektörü kapsamında yer alan hizmetler genelde kamu idaresine özgü faaliyetlerden uzaklaşmıştır. Zira bu tür hizmetler, Devlet'in ya da diğer kamusal idarelerin genel menfaatlerinin korunması amacını taşıyan faaliyetlere, kamu gücünün icrasının doğrudan ya da dolaylı olarak katılımını gerektirmemektedir (bkz. *Pellegrin - Fransa*, no: 28541/95, § 41).

Tıp doktoru olan başvuran idare mahkemesine başvurmakla, doktorluk ihtisasına kabul talebini reddeden idari kararın iptalini amaçlamaktaydı. Başvuran, yürürlükteki düzenlemelerin bazı istisnalar öngördüğünü ileri sürerek sözkonusu kararın hukuka aykırı nitelikte olduğunu iddia etmişti (kıyas için *Van Mark ve diğerleri - Hollanda*, 26 Haziran 1986 tarihli karar). Buna karşın, başvuranın istenen şartları yerine getirmediği ortaya çıkmıştır. Bu arada başvuranın ihtisasını sürdürme talebine ilişkin düzenli olarak yapılan bir sınava girme hakkı vardı (bkz. *mutalis mutandis*, *AFatiere - Fransa*, no: 39615/99, 28 Mart 2000 tarihli karar ve *mutalis mutandis*, *Kraska*, adigeçen, § 26).

Yukarıda belirtilenlerin ışığında, medeni nitelikli bir hakka ilişkin bir yargılamanın kurallara uygun olması için hukuki başvuru yoluna gitmek gerekir. Zaten başvuran bu hukuki yola başvurmuştur. Bu nedenle mevcut durumda, medeni nitelikte bir hakka ilişkin bir "itirazın" ortaya çıktığı ve idari mahkeme tarafından hükme bağlandığı sonucuna varmak uygun düşecektir.

Bu nedenle 6 §). madde mevcut davada uygulanabilir.

B. 6 § 1. maddeye ilişkin değerlendirme

1. Yargılama süresi

AİHM, her iki tarafın da değerlendirmeye alınacak sürecin başlangıcının Ankara İdare Mahkemesi'ne davanın intikal ettiği tarih olan 10 Nisan 1995 tarihi olduğu noktasında birleştiğini gözlemlemektedir. Aynı şekilde, Danıştay'ın başvuranın karar düzeltme talebini reddettiği 26 Nisan 2001 tarihînin de sürecin sona erdiği tarih olduğu noktasında taraflar aynı görüştedirler.

AİHM ise, AİHS organlarının, maddi bir hatanın düzeltilmesi için yapılan bir yargılamanın, medeni nitelikte bir hakka ilişkin bir itirazı çözüme kavuşturmaya ya da ceza alanına ait bir suçlamanın esasına ilişkin hüküm vermeye yönelik olmadığı sürece, AİHS'nin 6. maddesinin uygulama alanına girmediği yönünde bir içtihatla bulunduğunu anımsatmaktadır (*Wiot - Fransa*, 43722/98, § 22, 7 ocak 2003). Söz konusu düzeltme yargılamasının ilke olarak, yargılama süresi hesaplanırken gözönünde bulundurulacak döneme dahil edilmemesi gerekirdi (bkz. aynı yönde, *Mehmet özel ve diğerleri - Türkiye*, no: 50913/99, § 34, 26 Nisan 2005). Buna karşın AİHM, mevcut davada başvuran tarafından yapılmış karar düzeltme başvurusunun maddi bir hatayı düzeltmeye matuf olmadığını; ancak, idarenin itiraza konu olan uygulamasının iptalini amaçladığını tespit etmektedir. Diğer yandan Danıştay, bazı hukuki sorunları aydınlatmaya kavuşturmak amacıyla savunmacı tarafa esasa ilişkin sorular yönelterek davayı esastan incelemiştir. Sonuç olarak, AİHM, düzeltmeye ilişkin dönemin de hesaba katılması gerektiği kanaatinde (bkz. *Wiot*, adigeçen, § 22, ve *Erdokov - İtalya*, no: 40982/98, 30 Mart 1999).

AİHM, yargılama sürecinin 10 Nisan 1995 tarihinde başlayıp 26 Nisan 2001 tarihinde sona ererek yaklaşık altı yıl sürdüğü noktasında taraflarla mutabıktır. Yargılama, ön idari yargılamadan sonra üç dereceden mahkemede görülmüştür.

AİHM, bir yargılamanın süresinin, dava koşulları, konuya ilişkin içtihatlar, özellikle de davanın karmaşıklığı ve başvuranın ve yetkili mercilerin tutumlarının gözönünde bulundurularak değerlendirilebileceğini anımsatmaktadır (bkz. diğerleri arasında, *Pelissier ve Sassi - Fransa*, no: 25444/94, § 67).

AİHM, Danıştay'ın temyiz incelemesinde aşırı derecede yavaş hareket ettiğini kaydetmektedir. Mahkeme'nin dava dosyasının eksik olduğunu farkederek 5 Mart 1999 tarihinde ek soruşturma talebinde bulunması için yaklaşık üç yıl geçmesi gerekmiştir. Üstelik, temyiz başvurusunun karara bağlanması için başvuranın on bir ay beklemesi gerekmiştir.

AİHM'nin başvuranın talebine makul süre içerisinde cevap verilmediği sonucuna varması içil bu unsurlar yeterlidir. Bu nedenlerle AİHS'nin 6 § 1 maddesi ihlal edilmiştir.

2. Silahların eşitliği

a) Uygun ilkeler

AİHM'ye göre, hakkaniyete uygun dava kavramı davalı tarafların, sunulmuş her türden delil ve görüş hakkında *apriori* haberdar olabilmelerini, bu delil ve görüşleri tartışabilmelerini de içermektedir (bkz., diğerleri arasında, *Vermelileri - Belçika*, 20 Şubat 1996 tarihli karar, *Lobo*

Machado - Portekiz, 20 Şubat 1996 tarihli karar, *Kress - Fransa* no:39594/98, § 74, *Yvon -Fransa*, no: 44962/98, § 38).

AİHM'ye göre, hakkaniyete uygun dava kavramı tarafların, iddialarını amacıyla gerekli olan unsurları ortaya koyabilmelerini ve yargıcın kararına etki etmek amacıyla sunulmuş her türlü delil ve görüşten haberdar olmalarını ve bunları müzakere edebilmelerini sağlayan vicahi yargılama hakkını da içermektedir (*Nideröst- Huber - İsviçre* 18 Şubat 1997 tarihli karar, § 24).

Bu ilke, taraflarca sunulmuş delil ve görüşler için geçerli olabildiği gibi bağımsız bir yargıç, bir hükümet temsilcisi (*Kress*, adigeçen, ve *APBP - Fransa*, no: 38436/97, 21 Mart 2002), bir idare (*Krcmâf ve diğerleri - Çek Cumhuriyeti*, no: 35376/97, § 44, 3Mart 2000) yahut alınan kararın veren mahkeme tarafından sunulmuş delil ve görüşler (*Nideröst - Huber* adigeçen) için de geçerlidir.

Diğer yandan, bizzat yargıç, bilhassa bir temyiz talebini reddettiğinde veya re'sen kabul edilmiş bir gerekçeye istinaden bir uyuşmazlık hakkında hükme vardığında vıGahilik ilkesine riayet etmelidir (*Skondrianos - Yunanistan*, no: 63000/00, 74291/01, 74292/01, §§ 29-30, 18 Aralık 2003, ve *Clinique des AcaCias ve diğerleri - Fransa*, no: 65399/01, 65406/01, 65405/01 ve 65407/01, § 38, 13 Ekim 2005).

b) Bu ilkelerin uygulan in ası

Mevcut davada Danıştay davanın tetkiki çerçevesinde, aynı zamanda davanın tarafı olan Sağlık Bakanlığından 19 Aralık 2000 tarihinde davacının emsali durumunda olan kişilere ilişkin mevzuat konusunda ve bu kişiler için ne gibi idari işlemler yapıldığı hususunda ayrıntılı bilgi talep etmiştir.

Bakanlık, 16 Mart 2001 tarihinde başvuranın hukuki durumunun incelenmesine ilişkin bir mektup göndererek ilgilinin sözkonusu alana özgü şartları yerine getirmediğini belirtmiştir. Bu belgenin ilgiliye tebliğ edilmediği noktasında hiçbir itiraz mevcut değildir.

Başvurana göre, bu bilgilerin kendisine tebliğ edilmemesi hakkaniyete uygun bir dava hakkına ilişkin silahların eşitliği ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

Hükümet, Danıştay tarafından re'sen talep edilmiş bilgilerin yalnızca bazı hukuki sorulara yanıt aramaya matuf olduğu takdirde, idari mahkemelerce re'sen yapılan bir incelemede davalı tarafların görüşlerinin tebliğ edilmesine gerek olmadığını değerlendirmektedir.

AİfM, Hükümet'in savına katılmamaktadır. Aİ1IM, Yüksek Mahkememin sözkonusu yargılamada, aynı zamanda davanın tarafı olan Sağlık Bakanlığınca sunulmuş, yargılamanın sonucunu belirleyen asıl unsur olan ve başvuranın talebini reddetmesine neden olan gerekçelere ilişkin bilgilere dikkat etmemesinin pek muhtemel gözükmediği kanaatindedir.

Diğer yandan, AİHM, başvuran tarafından yapılan karar düzeltme başvurusunun incelenmesinde Danıştay tarafından usule dönük tek bir işlem yapıldığını gözlemlemektedir. Danıştay, İdari Yargılama Kanunu'nun 20. maddesi uyarınca, Sağlık Bakanlığı'nı kararda talep edilen her türlü bilgiyi sunmaya davet etmiştir. Danıştay, sözkonusu bilgilerin ulaşmasından sonra başvuranın talebini reddetmiştir. Sonuç olarak, Danıştay tarafından

re'sen talep edilmiş bilgilerin, Yüksek Mahkeme'nin daha sonra benimseyeceği yaklaşım açısından belirleyici etkide olduğu açıktır.

AİHM, sonuç olarak, bu türden belgelerin, Türk Yüksek Mahkemesi'nin karar açısından gerçek etkisinin büyük önem arzetmediğini anımsatmaktadır. İhtilaflı taraflar, bir belge hakkında yorumda bulunmaları gerektiği kanaatini taşıyorlarsa bunu belirtmek imkanına sahip olmalıdırlar. Burada yargılanabilirlerin adaletin işleyişine olan güveni sözkonusudur. Sözkonusu güven, bir dava dosyasında yer alan her türlü belge hakkında görüş bildirebilirne Özgürlüğü üzerine kuruludur (*Nideröst - Huber*, adigeçen, §§ 27 ve 29, ve *F.R. - İsviçre*, no: 37292/97, §§ 37 ve 39, 28 Haziran 2001).

AİHM, AİHS'nin 6 § 1. maddesiyle herşeyden önce tarafların ve adaletin iyi idaresinin menfaatlerinin korunmasının amaçlandığının altını çizmektedir (bkz. *mutatis mutandis*, *Acquaviva - Fransa*, 21 Kasım 1995 tarihli karar, § 66).

Sonuç olarak, 6 § 1. maddeyle güvence altına alınmış hakkaniyete uygun dava hakkı, başvuranın Sağlık Bakanlığı tarafından 16 Mart 2001 tarihinde sunulmuş bilgiler hakkında yorum yapabilme salahiyetine sahip olmasını gerektirmekteydi. Oysa bu imkan başvurana tanınmamıştır.

Bu tespit, AİHS'nin 6 § 1. maddesinin bu bakımdan ihlal edildiği anlamına gelmektedir.

Bunun" dışında başvuran 19 Aralık 2000 tarihli kararın kendisine tebliğ edilmemesinden de şikayetçi olmaktadır. Buna karşın AİHM, dava dosyasından kararın aynı gün başvurana tebliğ edildiğini tespit etmektedir.

III i NO'LU EK PROTOKOL' ÜN 2. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

1 No Tu Ek Protokol'ün 2. maddesine atıfta bulunan başvuran eğilim hakkının engellendiğini iddia etmektedir.

Hükümet bu iddiaya karşı çıkmaktadır.

AİHM, başvuranın, ihtisasını Türkiye'de sürdürebilmek amacıyla Bulgaristan'daki staj süresinin tanınması talebinde bulunduğunu müşahade etmektedir. Bu istem, başvuranın yürürlükteki mevzuatın gereklerini yerine getirmediği gerekçesiyle reddedilmiştir.

AİHM, başvuran tarafından yapılan başvurunun incelenmesine ilişkin yagılamada AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmış olduğunu anımsatmaktadır. Bununla beraber AİHM, AİHS'nin 6 § 1. maddesinin gereklerine riayet edildiği takdirde yargılama sonucunda ortaya çıkabilecek üzerinde tahmin yürütmek durumunda değildir.

Sonuç olarak yetkili makamların, başvuranın Bulgaristan'da yaptığı ihtisas stajı süresini tanımayı reddetmeleri, ilgilinin eğitim hakkını kısıtlandığı anlamını taşımamaktadır.

Bu nedenle, 1 No'lu Ek Protokol'ün 2. maddesi ihlal edilmemiştir.

IV. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. maddesi;

"Mahkeme işbu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın İç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder."

A. Tazminat

Başvuran, elde edemediği ücretler için maddi tazminat olarak 3 000 000 Euro talep etmektedir. Bunun dışında başvuran, 2 000 000 Euro manevi tazminat talep etmektedir.

Hükümet bu talebi, başvuranın davanın lehine sonuçlanması durumunda kendisine belli bir miktarda ödeme yapılmasına hak kazanacağı varsayımından hareket ettiği gerekçesiyle reddetmektedir.

AİHM, iddia edilen maddi zarar için ne idari mahkemeler önünde geçen yargılama süresi ne de adı geçen mahkemelerde yapılan yargılamaların hakkaniyetten yoksun olmasının gerekçe olarak ileri sürülemeyeceği kanaatindedir. Bu nedenle AİHM, yapılan yargılamanın AİHS'nin 6 § 1. maddesinin gereklerine uygun yürütülmüş olması durumunda ortaya çıkması muhtemel sonuç hakkında tahmin yürütmek durumunda değildir (*Bayrak- Almanya*, no: 27937/95, § 38, 20 Aralık 2001, *Perote Pellon - İspanya*, no:45238/99, § 58, 25 Temmuz 2002, ve *Storck -Almanya** TM: 61603/00, § 176).

Manevi tazminat konusunda ise AİHM, AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlali tespitinin başvuranın uğradığı manevi zararı tazmin için yeterli olmayacağı kanaatindedir. Öte taraftan AİHM, başvuran tarafından talep edilen miktarın aşırı olduğu kanaatindedir. İhlal edildiğine hükmettiği AİHS maddelerinin niteliğini gözönünde bulunduran AİHM, hakkaniyete uygun olarak 41. madde uyarınca ilgiliye manevi tazminat olarak 3 000 Euro Ödenmesine karar vermiştir.

B. Masraf ve harcamalar

Başvuran, ulusal mahkemeler ya da AİHM önünde yaptığı masraf ve harcamaların kendisine geri ödenmesi talebinde bulunmamıştır. Bu türden bir sorun res'en incelemeyi gerektirmemektedir.

C. Gecikme faizi

Gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankasının marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puan eklenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM OYBİRLİĞİYLE;

1. Başvurunun *kabul edilebilir olduğuna*;
2. AİHS'nin 6 § 1. maddesinin yargılama süresi bakımından *ihlal edildiğine*;
3. İdare'den istenen bilgilerin başvurana tebliğ edilmemesi nedeniyle AİHS'nin 6 § 1 maddesinin *ihlal edildiğine*;
4. a) AİHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek üzere ve miktara yansı tı labilecek her türlü vergiden muaf tutularak, Savunmacı Hükümet tarafından başvurana manevi tazminat olarak 3 000 Euro (Üç bin) *ödenmesine*;
- b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren Ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz *uygulanmasına*;
5. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

Karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç *tüzüğü*nün 77 §§ 2 ve 3. maddesine uygun olarak 19 Ekim 2006 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.